

LÁSZLÓ KRASZNAHORKAI

POSLJEDNJI VUK

prevela Viktorija Šantić

NASLOV IZVORNIKA
László Krasznahorkai
Az utolsó farkas
Magvető (Budapest, 2009)

© 2009 by László Krasznahorkai

PREVELA S MADARSKOG
Viktorija Šantić

Multimedijalni institut
ISBN 978-953-7372-09-5

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u
Zagrebu pod brojem 824537

Zagreb, prosinac 2012.

Smijao se, no smijeh mu nije bio opušten, previše ga je mučilo ima li uopće razlike između težine ispraznosti i prijezira, kao i na što se sve to odnosi, jer činilo mu se da se to neopozivo odnosi na sve što isijava iz svega i odasvud, međutim, ako nešto sija na sve i odasvud, onda je prilično teško odrediti na što točno i odakle, u svakom slučaju smijeh mu nije bio od srca, ispraznost i prijezir, to mu je jelo dane, nije radio ništa, pod milim bogom ništa, visio bi malo tu, malo tamo, satima bi sjedio u Sparschweinu uz istu bocu Sternburgera, dok je oko njega sve bilo ispunjeno uzaludnošću i povrh toga prijezirom, katkad bi se primirio, katkad na to zaboravio i samo tupo buljio preda se, provodio duge trenutke buljeći u pukotinu ili mrlju na barskome podu jer, uostalom, tako je najlakše, nakon buđenja odmah skoknuti do ugla, ondje početi i završiti dan, a i nije da se opijao, za to nije imao ni novca, nego više onako iz navike, otkad je jednom, dosta davno, izabravši najjeftinije rekao, Sternburger, bitte, otada mu redovito njega donose, nije ni trebao naručivati, ušao bi u Sparschwein i čim bi ga ugledali Sternburger bi ga već čekao na stolu, no ne bi pošteno potezao, naravno, već bi s vremena na vrijeme u njega samo umočio jezik, da potraje, i potrajao bi uglavnom dva-tri sata, tada bi ustao od stola da napravi krug po prljavim pločnicima Hauptstrassea, prema Goebenu, zatim dalje ispred Kleistparka do Kaiser-Wilhelm-Platza, pa kod ribarnice i Humana Second Handa na drugu stranu ceste, odakle bi krenuo natrag po pločniku koji je bio jezivo prljav, stalno se po njemu pljuvalo, i mladi i stari, svi su stalno pljuvali, i dok bi hodali i dok bi stajali, pljuvali bi čak i kad bi gledali izloge ili čekali autobus, zbog čega je i od čega je sve bilo ljepljivo, gdje god bi prošao, bilo je nemoguće šetati jer se činilo kao da bi noge mogle ostati zalijepljene za tlo, bila je

potrebna određena brzina, takozvani korak, kako ga je nazvao, da se ne bi ništa osjetilo, uza sve to još bi i u ulazima zgrada često znale zasjati preko noći smrznute bljuvotine, i zidovi su bili prljavi, nasprejani ispranim kurdskim grafitima, jednom riječju Hauptstrasse, to je bio početak i to je bio kraj, baš se bio smijao, nije ga pročitao još jednom, odnosno neko vrijeme pismo nije ni taknuo, koja smijurija, reče mađarskome šankeru, ali ovaj ga samo pogleda upitno podigavši obrvu, nije čuo što mu priča od silne uživljenosti u melodiju, svirao je najljigaviji turski pop, kao i uvijek u Sparschweinu, ili Mustafa Sandal ili Tarkan, ili Tarkan ili Mustafa Sandal, što, međutim, nije imalo nikakva smisla, gazda ih je uzaludno pokušavao domamiti, ovamo bi, u bar gdje se toči alkohol, Turci tek zabunom ušli, u redu, u redu, odmahnuo bi im i zagledao se ponovo kroz prozor, ali vani se nije imalo što vidjeti, naslonjeni na zid pored Sparschweina stajali su narkomani i nešto čekali, nebo je bilo olovnosivo, nije se imalo što vidjeti, ispraznost i prijezir, odgurnuo je od sebe pismo, nije ga imao volje ni zgužvati i gađati njime obližnji koš, noćna mora, rekao je šankeru i nasmijao se, ali taj uopće više nije reagirao, uostalom, ionako mu nema smisla objašnjavati da se ili radi o nekoj idiotskoj reklami ili su ga s nekim zamijenili, jer to ne može biti ozbiljno, međutim, bilo je ozbiljno, i to, kao što se kasnije ispostavilo, jako, samo što je čitava stvar izgledala sasvim neozbiljno, jer premda je uistinu adresirano na njega, i premda uistinu stiže iz Madrida, on jednostavno ne može biti taj kojemu pišu da ga pozivaju u Ekstremaduru, nepoznata zaklada, nepoznata imena, i pitaju je li raspoložen provesti kod njih tjedan-dva, i napisati štogod o regiji, da „je li raspoložen“?!, godinama već živi tu u pokorenoj pustoši Hauptstrassea, živi od tristotinjak eura koje zaradi od par

lektura, očito je riječ o pogrešci koju se može objasniti samo time da su pismo poslali godinama ranije (to i nalikuje lokalnoj pošti, da mu pismo tek sad bude uručeno), ili ne znaju da osobe koju zovu više nema, ime štima, okretao je navečer u rukama pismo koje ipak nije bacio, ali pod tim imenom više nitko ne živi, nema tu nikakvoga „profesora“, moguće je da je ispred njegova imena nekad stajala takva titula, ali već dugi niz godina njena primjena nije imala smisla, već ga godinama nije imala i to baš nikakvog, nekoć je, dok još nije znao da je njegovu mišljenju kraj, pisao nečitljive knjige, gomile retardiranih rečenica u kojima se teška logika izmjenjivala sa zagušujućom terminologijom, no prilično je brzo izišlo na vidjelo da ih, naravno, ni pas s maslom ne bi pojeo, te je tako njemu kao filozofu smrknulo puno prije negoli je svijet uspio ozbiljnije spoznati na što su se te rečenice, logika i terminologija uopće odnosile, a nije baš bio ni pri novcu, tako da nije mogao sve to tako olako ni odbaciti, sve plaćaju, piše u pismu, i troškove leta, i hotel, u Madridu vas čekaju automobil i prevoditeljica koji će vas dopratiti do nas u Cáceres ili Badajoz, i za tekst ćemo vam platiti toliko i toliko eura, e, to si zaista nije mogao izbiti iz glave, sjedio je na krevetu s pismom u krilu i zamišljao što bi sve mogao napraviti s toliko i toliko eura, sve je išlo točno onako kao kad u reklamama nasumce odaberu nekog čovjeka, u stilu, ti si taj, ovo je prilika koja se ne propušta, da bi osvojio iznos taj i taj trebaš učiniti samo to i to, noćna mora, izustio je preda se i zagledao se kroz prozor, ali vidio je samo sebe, svoju golemu glavu ćelavu poput jajeta, i sljedeće je jutro započeo isto kao i prethodno, teško buđenje, odlazak u Sparschwein, okus Sternburgera iz hladne boce koju Mađar, s kojim je valjda još bio i u najprisnijem odnosu, po običaju nije bio u stanju tiho odložiti

na stol, teško mu je to objasniti, ali to ga je nerviralo do te mjere da bi prokletoga gada najradije odalamio po njušci, zašto ne može normalno staviti tu bocu na stol, zašto svaki put mora njome tresnuti, vani opet to olovno nebo, bez imalo sunca, narkomani kraj zida, pločnik ljepljiv, u ustima gorak okus, ispraznost i prijezir, odbauljao je do Goebena, zatim nakon Kleistparka kod Kaiser Wilhelma na suprotnu stranu, odatle ispred ribarnice i Humana Second Handa natrag do Sparschweina, ali pismo ipak nije bacio, prešalo mu se džepu, u Sparschweinu ga je ponovo uzeo i još jednom pročitao, da, ovo stvarno njemu pišu, to je on, ustvrdio je, i u odnosu na jučerašnji stav danas je već polako počeo vjerovati da nije riječ o zabuni, i nije ni bila, jer na njegov je odgovor, koji je putem maila poslao s jednoga od stolova iz susjednoga Telecafeja, ubrzo stigla potvrda da ga čekaju, on neka odredi vrijeme dolaska i neka ostane koliko želi, još uvijek ne mogu povjerovati, ponavljao je Mađaru u Sparschweinu, koračao je ljepljivim pločnikom Hauptstrassea i pokušavao se naviknuti na pomisao kako u bilo kojem trenutku može odletjeti u „Ekstremaduru“, nije ni znao što je to Ekstremadura, imao je u Španjolskoj dvojicu znanaca, nekadašnjega širokogrudnog prevoditelja i nekadašnjega širokogrudnog izdavača, ali ni s njima, s obzirom na to da je prijevode njegovih knjiga bilo nemoguće prodati pa su ih poslali u reciklažu, već godinama nije bio u kontaktu, kao što uostalom već godinama ni s kim nije bio u kontaktu, preostalo mu je jedino da im piše i pita ih što je to, da povjeruje ili ne, ili, ako je sve to istina, je li onda ta Ekstremadura isto što i rimska Luzitanija, napisao je to, pohodio Telecafe, i dobio odgovor da nije, Ekstremadura je dio nekadašnje Luzitanije koji pripada današnjoj Španjolskoj, dakle pokrajina na granici s Portugalom, ispod

je Andaluzija, iznad Kastilja i León, i iz nje potječu konkvistadori, ali ipak, pitali su nekadašnji izdavač i nekadašnji prevoditelj osjetno iznenađeni što upravo on, koji je nekad bio poznat po tome što svijetom kroči s izvanrednom količinom podataka u glavi, nije načistu s tako osnovnim stvarima, kamo je on to skliznuo, iz njihova je odgovora bilo očito da se pitaju takve stvari, pa ipak, priupitali su ga i istaknuli to konjskim slovima u povratnom e-mailu, što on uopće ima tražiti u Ekstremaduri, NEMA TAMO NIČEGA, golema, nemilosrdna, pustinjska zaravan s pokojim brdovitim predjelom, prema granici pogotovo, užasna suša, gola brda, isušena zemlja, ljudi jedva jer je ondje život najteži, teška bijeda i suha pustoš, što ćeš u Ekstremaduri, dođi radije, savjetovala su mu ta dvojica srdačnih prijatelja filozofije, k nama u Barcelonu, nego što, ali ne, govorio je on šankeru koji ga je bijesno gledao jer unatoč tomu što je stišao radio, svejedno nije razumio što ovaj hoće, ne, ide u Ekstremaduru, ako ondje stvarno nema ničega onda se ni on neće isticati kao nitko, samo da taj poziv bude istinit jer je još uvijek u nevjerici, i to u istoj mjeri u kojoj ga cijela stvar kopka, gledao je vani narkomane naslonjene na zid, gledao je stol, pod, rub šanka, i rekao sebi: Ekstremadura, poslao još jedan e-mail i dobio još nedvosmisleniji odgovor, onda je sve to istina, rekao je Mađaru, što je istina, upita taj, ma nema veze, odmahnu, zatim mu je domahnuo da mu donese novu bocu, toliko i toliko eura, tako je tužno zazvučalo tih upravo toliko i toliko, gledao je prolaznike kako pljuju, cijelo bogatstvo, rekao je onako u sebi ispred izloga servisa za bicikle, i javio iz susjednog Telecafeja s računala broj 2 centru u Badajozu neka bude 21. veljače, napisao je to tek tako, jer mogao je napisati i 22. ili 24. ili ožujak ili travanj, pritisnuo je enter na prljavom kompjuteru, i bi

21. veljače, krenuo bih za tjedan dana, pisao je pažljivo, odlično, odgovoriše mu iz Ekstremadure, poslat ćemo vam kartu, i karta je stigla, čekat ćemo vas, sve će vam biti na raspolaganju, i vlastiti prevoditelj i automobil s vozačem – sjedio je već u avionu kad ga je iznenada nešto počelo razdirati, bilo je naime jasno da je pogriješio, jer ili ga brkaju s nekim, ili je taj netko s kim ga brkaju on, samo što taj on više ne postoji – gledao je, pričao je kasnije Mađaru po povratku u Berlin, kako se avion spušta iznad Madrida, smjesta su ga prepoznali na temelju vlastitog opisa koji im je poslao, što nije bilo teško – sto dvadeset kila, ta glava i taj plavi mantil, pokazivao je na sebe – kao što je i on smjesta prepoznao sredovječnu prevoditeljicu dok je u čekaonici sa širokim osmijehom iznad glave držala natpis s njegovim imenom, njegovim, no kasnije mu se u automobilu cijelim putem motalo po glavi da, čak i ako su zaista na njega mislili, taj poziv svejedno nije upućen njemu, vani su promicale madridske kuće, povremeno bi kimnuo na riječi prevoditeljice, koja je – kao da je pokušavala nadglasati njegovo unutarnje negodovanje – gotovo urlajući objašnjavala nešto na engleskom, nešto čega je na dugom putu prema Cáceresu do njega doprla tek bit, da ona, prevoditeljica, očekuje samo to da joj gospodin profesor kaže što bi želio vidjeti, o čemu bi želio pisati, tako da sutra mogu već i krenuti, da gospodin profesor, gundao je Mađar, tek bit, nastavljao je on, jer s jedne strane više nije mogao podnijeti tu dernjavu ravno u uho, te je stoga isključio mozak, a s druge strane nije imao blagog pojma kako da im kaže da, naravno, ne namjerava pisati ni o čemu, jer o čemu bi on pisao sa svojim nesretnim zamršenim labirintima misli i rečenica, no svejedno, to je mislio i kroz staklo automobila gledao polja kako promiču,

nije nimalo smiješno kako sada stvari stoje, s obzirom na to da će ionako odmah izaći na vidjelo da je ovdje zabunom, prvih se dana stoga cijelo vrijeme nalazio u stanju pripravnosti, očekujući da mu netko priđe i tiho kaže, da, pogriješili smo, sad ćemo vas otpratiti do aerodroma i zamoliti da drugi put ne pravite od nas budale, samo što mu nitko nije prišao, ni tijekom prvih dana ni tijekom posljednjih, štoviše, tretirali su ga kao kakvu slavnu zvijezdu, svakako, kimao je šanker i počeo nervozno preslagivati čaše, kad vam kažem, ustrajao je on, kao zvijezdu, najbolji hotel, raskošne večere i ručkovi, te konstantno ponavljana rečenica kako ima slobodu, kako može raditi što god ga je volja, može krenuti na sjever, na jug, na istok, zapad, auto s vozačem je njegov, i prevoditeljica, u cijelosti, mi vas samo molimo da sve to ovjekovječite, dakako s potpunom slobodom, onako kako vi mislite da je najbolje, dakle, da nam prikažete kakve misli u vama budi Ekstremadura – namjere su nam jasne, uvjerali su ga, želimo samo da nam jedna poznata ličnost, ja?!, prestrašeno je pokazao na sebe zacrvenjevši se od pomutnje, da, ponovili su sa smiješkom, netko poput vas, tko će, dakle, bilježenjem svojih misli nastalih u Ekstremaduri dokazati kako Ekstremadura cvjeta, jer ova je povijesna ničija zemlja, ovo je stoljetno gnijezdo ljudske bijede krenulo put nove povijesti, to je sve što želimo, smješkali su mu se gledajući ga ravno u oči, to je svrha našega rada, rekoše ljudi iz zaklade, bili su vrlo srdačni i susretljivi, čekali su samo da on, gost, nešto kaže, da nešto zatraži, jer bili su voljni pomoći, samo što nisu imali oko čega pomoći, jer u trenutku kad mu je sinulo da oni od njega očekuju da im pomogne oko toga krupnog slučaja pod imenom Preporođena Ekstremadura tako da nešto smisli, posve se paralizirao, stao mu je mozak, ako je uopće i radio,

da misli o nečemu, ali o čemu?! – sjedio je u fotelji elegantne hotelske sobe, objašnjavao je Mađaru, promatrao je kroz prozor potresan svijet Cáceresa, uslijed čega mu je na ramena nasjela neopisiva težina nemoći, jer nema o čemu misliti, mišljenju je kraj, pred njim su dvije opcije, ili će posegnuti za sadržajima prije mišljenja, a oni su neizrazivi, ili će ukazati na sadržaje nakon mišljenja, no i u tom slučaju mora po svaku cijenu ostati nijem, jer jezik više nije u mogućnosti uobličiti neshvatljive sadržaje, neupotrebljiv je, napravio je krug, obišao sve moguće predjele i dospio tamo odakle je i krenuo, međutim, vratio se beskrajno deformiran, kako da to kaže ovim dobronamjernim, svesrdnim ljudima, da razmišljanje više nije moguće, da nema u njemu uzbuđenja i nema u njemu uloga, a samim tim ni dubine, niti uzvišenosti, nije od njega ostalo ničega osim primitivne nečistoće jednoga „DAJ“, jezik je naše prljavo rublje, mislio je, i ta ga je misao upropastila, zbog nje je propao, zbog nje se srozavao tijekom svih ovih godina, srozavao se i srozavao sve niže i niže, od sveučilišnih katedri sve do hladne pustoši Sparschweina, jer ako kaže, i još k tome to da je jezik prljavo rublje, onda je samo po sebi jasno da o njemu nema smisla ni govoriti, niti onako kao što on to čini, niti onako kako to rade drugi, to je sve, filozofije više nema, ona ne postoji, samo se doima kao da je ima, knjige u izlozima knjižara i unutra na njihovim policama: bezvrijedno su smetlište, tek su krinka, tek su maska, tek su dekoracija, tek odvratna laž jer moraju prikriti činjenicu da stoje ondje umjesto stvarnih knjiga, stvarnih filozofija, osim toga on nikad nije bio „poznata ličnost“, tek je okušao sreću u mišljenju, i nije u tome uspio, svašta, izusti Mađar onako usput dok je užurbano namještao boce na zidnim policama, tako da sam ja jedna ništarija, nastavi on,

kojoj je bolje da se tu, odnosno tamo, u Ekstremaduri, sam razotkrije, međutim ne, situacija se jednostavno nije razvijala tako da stane pred njih i sve im iznese, bili su previše ljubazni, jednostavno ih se nije moglo odbiti, osim toga, dok je prvi dan pokušavao nekako načeti tu temu, prevoditeljica bi smjesta podigla glas i počela još jače urlati, kao da mu je pokušavala ugušiti riječ u grlu, pa je na kraju, što je tiše mogao, rekao dobro, u redu, hajdemo onda recimo tamo gdje žive arapski gastarbajteri, na što se prevoditeljica malo – da malo! – stišala i spremno, štoviše, pobjedonosno, kao netko tko se spremao na to, odgovorila da gospodin profesor zasigurno misli na Navalmodal de la Matu ili Talayuelu, i već su bili na putu prema Navalmodalu, Navalmodal de la Mata, za ime Boga, klopotalo mu je u mozgu, što će od svega toga biti, nije imao pojma, pripovijedao je sad, nikakva pojma nije imao gdje se nalazi i zašto, pokušao se usredotočiti i prisjetiti što je u danima prije polaska pročitao u Telecafeu, no od svega su mu u sjećanju ostali samo ta arapsko-gastarbajterska napetost i neki čudan ekološki članak u kojemu je autorski par, pozivajući se na nekoga čije je ime bio negdje zapisao ali nije znao gdje, izlagao kako je „1983. godine južno od rijeke Duero umro posljednji vuk“, rečenica mu se zbog neuobičajene formulacije urezala u sjećanje, jer zašto se, zaboga, znanstvenik u znanstvenom članku izražava tako neuobičajeno poetski, zar ne? – posljednji vuk, nije običaj, razglabao je, ali Mađar opet nije slušao jer je stigla dostava, dogurali su pivo, vino, sokove i žestoka pića pa je morao prebrojavati boce i stavljati kvačice u notes, sve je bilo tu, pivo, vino, sokovi i žestoka pića, na to je dostavljačima dao po pivo, dostavljači su zatim otišli, on je došetao nazad iza šanka i podigavši glavu dao mu znak da nastavi, na što je on

spremnio nastavio, naime, na putu prema Naval Moral de la Mati kroz misli mu je proletjelo kako je znanstveni članak nešto sasvim drugo, u njemu se ne kaže „umro“ i „posljednji“, no svejedno, reče, na kraju krajeva to mu je dovoljno brzo iz glave i ishlapilo dok se automobilom vozio prema Naval Moral de la Mati, na nebu nije bilo ni oblačka, kroz povremeno spušten prozor puhala je ugodna toplina, cesta je bila mirna, na dolasku jedva da su vidjeli pokojega čovjeka, dok na povratku, kad je već uvidio da u Naval Moral de la Mati i Talayueli doista žive Arapi, ali da napetosti nema, ona je niže, rekoše mještani prevoditeljici, u Andaluziji, na obali, ovdje ih malo, tek nekoliko tisuća radi u sezoni, a i oni žive u relativnom miru i međusobno i s Ekstremadurcima, s obzirom na to da rad u poljima duhana zahtijeva čeličnu izdržljivost plaćeni su dobro, u skladu s uvjetima, uglavnom, na povratku se već mračilo tako da ljudima nije bilo ni traga, no ionako ga nije zanimalo što je u Naval Moralu i Talayueli, već članak, jer dok je slušao tiho zujanje automobila, kad je prevoditeljicu umornu od cjelodnevnoga napora nakratko svladao san, njemu je uz nijemoga vozača kroz misli ponovo proletjelo kako u tom članku nije čudno samo to što je obavijen takvom neuobičajenom poetičnošću, već sama rečenica, njezin sadržaj, odakle bi itko mogao znati kada će umrijeti „posljednji vuk“, kao i to „umrijeti“, kakav je to izraz, zar se tako izražava jedan znanstvenik?!, nešto s tim člankom i s tom rečenicom nije bilo sasvim u redu te je kasnije tijekom večere u Cáceresu, bez nekog posebnog cilja, preko prevoditeljice o tome izvijestio ljude iz zaklade, koji su to, međutim, shvatili kao – evo zadatak!, trebaju pogoditi koji je to članak gospodin profesor pročitao i domisliti se na koga su se njegovi autori pozvali, nije im bilo jasno jedino zašto je

gospodin profesor tako utučen, zašto u baru nakon večere gleda tako tupo preda se, da su barem mogli vidjeti na njemu, govorio je Mađaru, da bi im on to drage volje otkrio, ali što bi im mogao reći, kako bi im uopće mogao dočarati kakva je Hauptstrasse i kakav je život tu u Hauptstrasseu, kakvo je ovdje jedno jutro, i kako je u Sparschweinu, šta kako, zareža Mađar, ali on mu ne odgovori već nastavi dalje – kako da uopće spomene teret koji mu leži na grudima, kako da im objasni da je, otkad je prestao misliti te tako uvidio stvari, shvatio da sve što od bitka putem osjetila spoznamo nije ništa drugo doli spomenik ispraznosti nedokučiva obujma koji se do konca vremena iznova ponavlja, te da nipošto slučajnost, sa svojom užasnom, neiscrpnom, trijumfalnom, nesavladivom snagom, ne određuje nastajanje i raspadanje stvari, već kao da je na djelu neka mračna, demonska nakana, nakana koja je tako duboko usađena u stvari i u tkanje stanja među stvarima, da njezin zadah sve prožima, svijet je dakle djelo prokletstva, prijezira, to je ono što udari u mozak onome tko počne misliti, zato on i ne misli, naučio je više ne misliti, što ga naravno nije odvelo nikamo, jer taj zadah osjeća kamo god pogledao, kamo god okrenuo glavu taj je zadah ondje, jer na kraju krajeva, u presudi, koja je gotovo istovjetna sa svijetom, sadržano je i to da ispraznost i prijezir, koji je navukao obličje nakane, moraju biti prisutni u svijesti, i ispraznost i prijezir, stalno, u apsolutno svakome trenutku, međutim, onome tko je misliti krenuo, a misliti stane i počne stvari samo promatrati, već se javlja mišljenje u novom obliku, odnosno nemoguće je osloboditi ga se, mislio čovjek ili ne, u svakom je slučaju rob mišljenja, a taj mu zadah jezivo nadražuje nos, i što mu preostaje, obmanjuje se, obmanjuje se tako što pušta stvari neka idu svojim prirodnim tijekom, kao što je učinio ondje u

Ekstremaduri, pustio je neka idu, i išle su, svojim tijekom, službenik zaklade u Badajozu mu je, pun elana, već sutradan telefonom javio da su pronašli traženi članak, i nije bilo druge, nije imalo smisla objašnjavati da ga on uopće nije tražio, imalo je smisla pustiti, zaista, neka se stvari odvijaju u smjeru u kojem žele, i tako je i bilo, jer nakon što se ispostavilo da se u spomenutom članku, koji je navodno bilo jako lako pronaći, mladi autori pozivaju na stanovitog Fernanda Palaciosu, profesora po imenu Fernando Palacios čiji su madridski broj telefona već imali u rukama, smjesta su ga pokušali dobiti, slijedilo je dalje u obavijesti, no zasad još bezuspješno, stizale su vijesti iz Badajozu u automobilu u razmacima od deset minuta, no tada je već prevoditeljica bila preuzela ulogu badajozškoga službenika te je sa stražnjega sjedala smjesta počela birati broj, pa je, dok su bili na putu prema čudesnoj dolini znamenitoj po rascvjetalim trešnjama, jer po jednoj preporuci „gost mora upoznati okolicu Jertea čak i ako je do trenutka kad se trešnje ogrnu cvatom preostalo još mjesec dana“, ona, prevoditeljica, najednom počela žustro mahati telefonom javljajući da ga je „dobila“, nakon čega su uslijedile ekstatične rečenice, puno, puno „sí, señora“ i puno, puno „gracias, señora“, što je značilo da su našli vuka – stvarno?!, upita šanker, kojemu je tek sad prvi put u očima zaškriko neki oblik zanimanja za priču, ne, ne u tom smislu, odgovori on, nego da su ušli u trag tome kad je bilo i kako je bilo, odmah će nas nazvati, urlala je prevoditeljica, profesor Palacios će se smjesta javiti jer kaže da zna ime osobe koja je ustrijelila posljednjega vuka, prošlo je, međutim, nakon toga više od sata kad je u automobilu napokon zazvonio telefon, sí, señor i gracias, señor, evo ga, pobjedonosno je izjavila prevoditeljica i pokazala papirić, tu je ime, uzviknula je

zarumenjena, lovac je stanoviti Antonio Domínguez Chanclón, tu mu je broj i adresa, i žena je već sva sretna birala broj, pričao je on Mađaru, stvarno je bila sretna, zašto je bila sretna, upita Mađar, pa valjda jer joj je bilo drago što je mogla pomoći, odgovori on, ali bilo je očito da Mađar ne shvaća, činilo se kao da mu čitava priča nije baš najjasnija, kao da ili nije čuo početak zbog sladunjavog zavijanja Mustafe Sandala, ili mu je promakla neka ključna riječ bez koje mu je sve drugo ostalo nejasno, u svakom slučaju, često je sumnjičavo i kroz zube komentirao ono što je čuo iako se od njegovih komentara preko šanka nije moglo razabrati ni riječi, ali nije to ni htio jer on je u stalnom dijalogu bio jedino s čašama i bocama, sa sudoperom i kuhalom za čaj, zato kao da je njima i samo njima u tom trenu nešto zborio, pa i to na mađarskom, a ne njemu, koji je samo pričao dalje da je po profesoru Palaciosu on, taj Domínguez Chanclón, 1985., a ne 1983.!, 9. veljače 1985. ustrijelio jednoga mužjaka, a adresa mu je Avenida Virgen de Guadalupe br. 3 treći kat, u Cáceresu, i da se slučaj zbio kod Cantillane la Vieje u blizini Herreruele, međutim, prema Palaciosu to se nije dogodilo ondje, tumačila je prevoditeljica sa sebi svojstvenom uzvišenošću, nego u finki po imenu La Gegosa, u čemu?!, upita Mađar kao netko kome se nimalo ne sviđa ta riječ, u finki, nastavi on, tako ondje zovu privatno imanje, sve je ograđeno, oko čitavoga posjeda je žica, znate, pastiri ili posebni čuvari, ili oboje zajedno, štite ta imanja, jako je teško u njih ući, ali tek smo kod profesora Palaciososa, naznačio je podigavši ruku, kod koga?!, pogleda ga zbunjeno Mađar, ali on samo odmahnu i nastavi objašnjavati kako su to, dakle, bile informacije iz automobila, i činilo se da smo na pravome putu, nazvat ćemo toga Domíngueza Chanclóna i gotovo, dakako,

što će od svega toga na kraju biti tada još nije ni slutio, u svakom slučaju barem se jasno pokazalo kako je postojao lovac koji je ustrijelio jednog vuka, i otada ih po njima, kako kažu u članku, južno od rijeke Duero više nema, problem je bio što je ubrzo ponovo zazvonio telefon, profesor Palacios, oblikovala je prevoditeljica usnama nijemo riječ Palacios i rukom dala znak za tišinu, druga je sad stvar što u tom trenu baš nitko nije govorio, vozač je ionako uvijek nijemo šutio, on je pak, pokaza na sebe, upravo probavljao što je maločas čuo i pomislio, u redu, saznat ćemo kako se stvar dogodila, odnosno kako su ustrijelili posljednjega vuka, no kako da u njegovim rukama od toga išta nastane, u njegovim rukama ničega nema niti će ičega biti, razbijao je nad tim glavu i odlučio da će te večeri prestati s odgađanjem, stat će pred zakladu i reći im da... da on neće ništa napisati, jer ništa ne može napisati, jer ako se ne može misliti onda je samo po sebi razumljivo da se ne može ni pisati, niti o Ekstremaduri niti o posljednjem vuku, što se za potonjega pokazalo apsolutno točnim, iz telefonskog se razgovora, naime, ispostavilo, spusti glas i napravi malu stanku da popije gutljaj piva, da kao prvo: nije vuk Domíngueza Chanclóna bio posljednji, kao drugo: u to je doba postojao po jedan primjerak u Santiago de Alcántari, Caravaju i u blizini Río Zapata, od kojih je svaki ubijen u otprilike isto vrijeme i od kojih su svakoga smatrali „posljednjim vukom“, tako da sve to s „posljednjim vukom“ ima pomalo pučki prizvuk, ispravljao se Palacios pred prevoditeljicom, recimo, nastavljao je Palacios preko telefona, znanstveno utemeljenim se može smatrati tek to da je slučaj Domíngueza Chanclóna bio posljednji registrirani podatak o zakonito odstrijeljenoj jedinki, to je sve što može reći, samo to, prenosila je prevoditeljica, i time je za taj dan

tema bila zaključena jer su se navečer u hotelu rastali uz dogovor da će sutradan rano ujutro nazvati toga Domíngueza Chanclóna, a zatim će vidjeti što dalje, jer zasad, izvještavala je prevoditeljica, telefon zvoni ali se nitko ne javlja, dakle sutra, pogleda ga ohrabrujuće, na što on pomisli, da, dakle sutra, odnosno večeras još neće stati pred njih, pričekat će da vidi što će biti sa slučajem Domínguez Chanclón pa će tada, u zakladi su se toliko namučili da pronađu toga Domíngueza Chanclóna, ne može im tek tako reći da je sve bilo uzalud, dakle sutra, rano se povukao u sobu ali je od nervoze jedva oka sklopio, u redu, sutra će naći toga Domíngueza Chanclóna, ali što onda, bio je jako ljut što je pristao na sve to, a posebno zato što nije razotkrio sebe a time i pravo stanje stvari na vrijeme, ovako se sve više zapliće, sjedi tu u najboljem hotelu koji u Cáceresu, a samim tim i u Ekstremaduri uopće postoji, dok zna da o Ekstremaduri neće uspjeti napisati ništa, neće priznati, prevarit će one kojima može zahvaliti na ovome nezasluzenom, takoreći čudesnom putovanju, čudesnom, da, jer koliko god ga ona snagom svoje privlačnosti nije uspjela izvući iz duboke depresije, morao je priznati da Ekstremadura posjeduje osobit čar, prošla su tek dva dana otkako joj se našao u blizini no više se nije mogao u potpunosti oteti njezinu utjecaju, štoviše, do određenog je stupnja iza zavjese vlastite loše savjesti i deprimiranosti i sam shvatio, govorio je Mađaru, kako je, primjerice, priroda u Ekstremaduri čudesna, ubrzo mu se izrazito svidjela dehesa, kraj blago valovita tla s određenom vrstom hrasta, takozvanim hrastom crnikom, ali te crnike koje ondje zovu encinama ne prekrivaju teren, upravo je u tome bit, nego stoje po njemu razasute, krošnje su im daleko jedna od druge, suša, objašnjavao mu je značenje riječi dehesa vozač koji je na

trenutak izašao iz nijemosti, to je zbog suše, ima tek toliko vode da isključivo ovako, u ovom obliku opstaju ovdje ti hrastovi, kao što vidite, pokaže vozač kroz prozor, grmova ni bilo kakva niskog raslinja nema nigdje, tek zelenkasto tlo s ponešto trave i hrastovima razasutima po nepreglednoj goleti, to je dehesa, ako me shvaćate, shvaćao je, osjećao je kako snažno djeluje na njega, takva je ta dehesa, kao njegova duša, kao šta?!, nakesio mu se Mađar iza šanka, no dobro, odmahnu na to i popije još jedan gutljaj piva, htio je samo reći da je Ekstremadura bila očaravajuća, i nije mu se samo njezina priroda činila veličanstvenom nego i ljudi, jer znate, pričao je dalje Mađaru, tamo žive jednostavno dobri ljudi, dobri ljudi?!, podiže Mađar obrvu, da, odgovori on, dobri ljudi, to mu je također bilo veličanstveno, ali istovremeno i zastrašujuće, jer što će biti ako ti dobri ljudi saznaju što ih čeka, nove su autoceste i novi dijelovi grada u Cáceresu i Plasenciji i Trujillu i Badajozu i Méridi već pokazali da ih samo trenutak dijeli od prodora onoga što se zove svijet, jer znate, nagnuo se prema naprijed na stolici da Mađar barem ovo jasno čuje pored trešteće glazbe s radija, znate, sve to, ta Ekstremadura je izvan svijeta, i više nego izvan, ekstre, razumijete?, zato je sve bilo tako čudesno, počevši od prirode pa sve do ljudi, no nitko nije bio upoznat s opasnošću koju je predstavljala prijeteća blizina svijeta, u strahovitoj opasnosti žive oni tamo u Ekstremaduri, znate, objašnjavao je Mađaru, nemaju pojma što puštaju unutra, kakav duh, kad im kroz zemlju uzduž i poprijeko izgrade autoceste i trgovine, siromaštvo je bilo strašno, vidio sam slike iz starih vremena, uistinu strašno, i tome je u svakom slučaju trebalo stati na kraj, i stali su mu na kraj, stat će još i više, zastrašujuće je samo to što im je na raspolaganju tek jedan način, pustiti

unutra svijet, a time i prokletstvo, jer sve će otići kvragu, i priroda i ljudi u toj Ekstremaduri, ni ne slute, nisu svjesni što čine i što ih čeka, ali tako je, on je to osjećao, pokaza na sebe, to, dok se cijele noći prevrtao u krevetu elegantne hotelske sobe, kako da to kaže ljudima iz zaklade, neće uopće razumjeti što im time hoće reći, bio je siguran da ne bi pronašao ni prave riječi, ovako je drugi dan teklo sve točno onako kao i dosad, od priznanja nije bilo ništa, sjedili su u automobilu s nijemim vozačem i vozili se iz Cáceresa jer je zaklada u međuvremenu, valjda tijekom noći?, otkrila da se, ako je suditi po vremenu, taj Domínguez Chanclón ne nalazi u svome gradskom stanu nego u prigradskoj kući, kao što je stvarno i bilo, zapazili su ga još iz daljine dok su se vozili autocestom, toga niskog, srdačnog, razgovorljivog čovjeka kako hoda gore-dolje po dvorištu, sve u svemu nestrpljivo ih je čekao, ali, kako se kasnije ispostavilo, samo zato što se brinuo da kojim slučajem ne zakasne, jer tek što se sastanu, već u podne, kaže, mora otputovati, tako da ukupno ima „jedva jedan sati“ vremena, stoga ih je istoga časa uveo u pomalo trošnu kućicu, koja se sastojala tek od tiješne kuhinje i jedne sobe, ali u sobi, ugledali su ga smjesta čim su ušli, u sobi, sa sve četiri noge lagano raširene, u golemoj vitrini, stajao je posljednji vuk – šta?!, snebivao se Mađar nalakćen na šank, bilo je prijepodne, nije bilo ni jedanaest, sjedili su sami u Sparschweinu, u to je doba promet još prilično slab, ne preostaje ništa drugo nego nalaktiti se na šank i čekati dobru sreću, ili slušati ovog ovdje Stammgasta, koji povrh svega nije ni iz istočne Europe ili barem neka dobra koka, oni bi mu bili draži, vidjelo se to po njegovu mađarskom izrazu lica, koliko bi bilo bolje da je iz istočne Europe, ili barem neka dobra koka, tada bi ga slušao s više zanimanja, ali što je tu je,

nakašljao se, vidjelo se da se trudi u očima prikriti sve što bi mu moglo razotkriti misli, samo nastavite, nastavite, poticao ga je riječima i pokretom ruke, shvaćam, dakle u velikoj je vitrini stajao vuk, i? – i to bi otprilike bilo to, bilo je prilično nevjerojatno da se ta zastrašujuća zvijer razjapljene njuške nalazi u golemoj vitrini smještenoj u tako trošnoj potleušici, imao je osjećaj da mu nije mjesto u takvoj kući, kako bi rekao, ta vitrina nije spadala ovamo, s tolikim, s tako predivnim, kapitalnim primjerkom, a pored njega još taj razdragani Domínguez Chanclón, koji je, kao što kažem, rekao je, bio sasvim susretljiv, a i žurilo mu se, tako da je odmah krenuo s pričom, koju je zacijelo ispričao već sto puta, vidjelo se da se služi istim riječima kao prije, i da će se istim riječima služiti i kad sljedeći put bude prepričavao kako je bila kasna noć, kako je sjedio u čeki na strmoj padini planine, zaklonjen sa svih strana, u ruci puška, satima se ništa nije događalo, bio je u lovu na vepra ili srnu, i tada je upaljačem, ovim ovdje, vidite, pokazao je na plastični upaljač precizno smješten na dnu vitrine, zapalio cigaretu, izvadio ju je iz ove ovdje kutije, vidite, pokaza jer su mu i nju fino ugradili u vitrinu, i kako je pripalio svjetlost je plamena iznenada prestrašila vuka koji se nalazio tri-četiri metra njemu iza leđa, vjetar je puhao iz njegova smjera, i to jak vjetar, on je, Domínguez Chanclón, bio u potpunoj tišini, zaustavio je i disanje, valjda ga zbog toga životinja iz tolike blizine nije primijetila, ali kad je bljesnuo, je li, plamen upaljača, prepao se, odnosno obojica su se prepala, jer mora priznati da se i on jako prepao, i tada se sve dogodilo nevjerojatno brzo, vuk se iza njega dao u bijeg kako bi izmaknuo opasnosti, bio mu je na kojih deset-petnaest koraka, s boka, kad ga je ustrijelio, iskreno rečeno, totalno se usrao, nije znao ni u što puca, nikakav nišan, ništa, samo

pune gaće govana, pripovijedao je veselo Domínguez Chanclón, samo je opalio i pogodio, nije se odmah srušio, premda ga je pogodio u srce, nego tek nakon stotinjak metara, tada je pao, čučnu Domínguez Chanclón kraj vitrine, i zanimivši pokaza na vukovo srce, na što su svi, uključujući i prevoditeljicu i vozača, čučnuli i gledali, da, je li, to mu je srce, rani nema ni traga, savršeno su ga „ispreparirali“, pokazivao je Domínguez Chanclón, a golema je zvijer razjapljene njuške i iskešenih zuba u raskoraku stajala, ukočena za vječnost, i slušala povijest vlastitoga pada, zasigurno opet istu priču i iste riječi, a njemu se, pokaza na sebe, tada učinilo da ova dvojica zaista pripadaju jedan drugome, Domínguez Chanclón i vuk, jer nekako nije samo lovca ispunjavao ponos dok je pokazivao lovinu, nego kao da je isti ponos zračio iz obojice, pripadaju jedan drugome, pomisli, nastavio je – nego, je li, presječe ga Mađar prešavši iznenada na ti, jesi li ti uopće bio u tom Estre-čemu-već?, i sumnjičavo ga pogleda kao netko tko ni ne očekuje odgovor jer ionako zna da nije, nakon čega se više nije imao volje opravdavati, jer naravno da je bio, samo je nastavio kako su već bili na putu prema Valenciji, pri čemu nije šutio samo vozač nego i prevoditeljica, valjda ju je posjet Domínguezu Chanclónu umorio, u svakom slučaju u automobilu je vladao mir, blagotvoran mir, pa se tako i on pokušao pripremiti, pripremiti na razgledavanje mjesta događaja, jer o tome je bila riječ, radi toga su se odvezli pedesetak kilometara od Cáceresa u smjeru Valencije, da ondje pronađu ulaz u finku po imenu Cantillana la Vieja, u šta?!, Mađar ga razlučeno pogleda zaboravivši da je maločas čuo objašnjenje riječi finca, ma znate već, pojašnjavao je on, posjed koji čuvaju pastiri ili posebni čuvari, i potpuno je ograđen, čitavo brdo, čitava Sierra de San Pedro,

tako se zove to brdo, čitavo je ograđeno, kao kakav veleposjed, razumijete, kako da ne, mlatarao je Mađar pomalo razlučeno krpom po šanku, dakle, put do finke nije trajao dugo, samo što to nije bila Cantillana la Vieja, tamo automobil nije mogao ući u zavoj, bila je to susjedna finca, Cantillana la Nueva, koja je imala maleno ugibaldište za automobile, povikali su unutra, na otprilike dvjesto metara stajala je kuća iz koje je komotno došetao neki lik za kojega se kasnije ispostavilo da se zove Alfredo, pastir na imanju, koji je isprva s dozom sumnje slušao prevoditeljičino izlaganje o razlozima posjeta, ali kasnije nam je objasnio i pokazao da tražimo susjednu Cantillanu la Vieju, u njoj se dogodio lov na vuka, lobería, davno, zašto, možda se sjećate, upita prevoditeljica, kako da ne, uzvratí Alfredo lagano kimajući, te su ubrzo i oni saznali sve što je znao, Alfredo je na kraju u prašini čak i nacrtao smještaj pojedinih finki, put kojim je nekoć prolazila pruga, te gdje se u odnosu na to odigrao lovački pothvat, priča mu je bila dobro poznata, ili barem njegova vlastita vidno iskristalizirana verzija, unatoč tomu što se dogodila prije gotovo dvadeset godina, u Alfredovu je sjećanju sve još bilo jednako živo, u to su vrijeme svi samo o tome pričali, on je čak i vidio vuka, pohvalio se Alfredo na kraju, čak ga je i vidio, ponovio je, problem je, međutim, u tome što, dodao je, ako žele vidjeti mjesto događaja, to sad neće ići jer Félix nije tu, Félix?, da, Félix, pastir sa susjednoga posjeda, i tek što je krenuo prepričavati ostale detalje, pred njima je s velikom brzinom zakočilo, pričao je on sad u Sparschweinu, neko drndavo vozilo, Alfredo je istrčao na put, nagnuo se nad vozačev prozor, razgovarao s njime neko vrijeme, nakon čega je ovaj potegnulo dalje, Félix, pokaza za njim Alfredo, to je bio Félix, ali sada ne može doći ovamo jer je

primio obavijest da mu je djed bolestan pa je otišao po njega u Herreruelu da ga odveze u bolnicu, ali obećao je da će sutra u deset biti ovdje kod ulaza u imanje, sutra u deset, upita prevoditeljica, da, Félix će sigurno biti tu, dodite slobodno, tim su se riječima rastali, pričao je Mađaru, bilo je tek dva poslije podne, odnosno prevoditeljica je pripomenula da imaju još pregršt vremena za susret s jednim drugim čovjekom koji bi možda mogao biti zanimljiv, rekla je da su u centru u Badajozu pronašli popriličan broj stručnjaka koji se bave, ili kojih se tiče sudbina vukova u Sierri, a jedan bi se od njih – ako gospodin profesor hoće – poslije podne u četiri sastao s njima u Alburquerqueu, to nije daleko, pripomenuo je vozač, dobro, u redu, odgovori na to on, pođimo onda u Alburquerque, i pošli su u Alburquerque, on je lovočuvnik, vikala je prevoditeljica, njemu osobno, upirao je u sebe ondje u Sparschweinu, kakav lovočuvnik, upita on jer mu nije bilo jasno o čemu ova priča, pa čovjek s kojim ćemo se sastati, ponovila je prevoditeljica uzrujano, ne krijući da je sada već, na polovici trećega dana, pomalo nervira što gostu toliko toga nije jasno, i što neprestano nešto pita, no svejedno, napućila je usne, uglavnom, lovočuvnik će nas u četiri čekati u jednom restoranu u Alburquerqueu, i povisila je glas, kao da to pomaže, ali sada za tim više nije bilo potrebe jer mu je bilo jasno da je čovjek s kojim se idu sresti u Alburquerqueu lovočuvnik i da jako dobro poznaje teren, kažu da se, nastavila je prevoditeljica, up-ravo-ti-me-ba-vi, izgovorila je slog po slog kako bi naglasila, bavi se vučjim pitanjem, bavi se vučjim pitanjem?, upita on opet, ali odmah pokaže da mu je jasno, te da nije to ponovio zato što mu nije jasno već zbog znakovitosti same rečenice, jer je formulacija „bavi se vučjim pitanjem“, znate, rekao je Mađaru, u atmosferi nakon Domíngueza Chanclóna i Alfreda i

Félixa, uz prevoditeljicu i nijemoga vozača, poprimila poseban prizvuk, tako da je s nestrpljenjem iščekivao predstojeće sate, s nestrpljenjem, ali nije shvaćao s kolikim nestrpljenjem bi trebalo iščekivati, uopće mu nije bilo palo na pamet, iskreno to može priznati, priznao je šankeru, uopće, da se u priči tada dogodio temeljni preokret, preokret zahvaljujući kojemu će shvatiti radi čega ga je sudbina ovamo dovela, preokret koji će mu rasvijetliti što ovdje traži, i koji će mu u određenom smislu olakšati stvar i po pitanju zaklade, iznenadan preokret na koji ništa nije ukazivalo, koji ništa nije unaprijed nagovijestilo, Alburquerque je bio gradić na osami, smješten na vrhu golema stožastog brijega koji se uzdizao na zaravni, po čijoj su se strmini uspeli, parkirali ispred hotela i ušli u restoran, unutra je bilo svega nekoliko ljudi, i to u dijelu s barom, te su se i oni zadržali upravo ondje, svatko je naručio ili kavu, ili vodu, ili pivo, koje su srkali u tišini, prevoditeljica je načela razgovor ali nikom baš nije bilo do priče, pa je konačno nastupila tišina, a on je mogao razmišljati, ali mora priznati da kad on govori o razmišljanju u njegovu svakodnevnom značenju, točnije o koncentriranju pažnje, pod tim ne treba razumjeti da se on doista koncentrira, to on samo tako kaže, jer to je tek određeno stanje kad se čini kao da se koncentrira, dočim ga u stvarnosti pod pojmom „koncentracije“ zapravo more fragmenti izrazito svakidašnjih misli i predodžbi koji jedni druge progone, naviru jedni za drugima, tako je to i ovdje kod kuće, pokazao je iz Sparschweina na ulicu kroz prozor, ali tako je bilo i ondje, u Alburquerqueu, prošlo je tako neko vrijeme, u glavi mu je trajala međusobna potjera svakidašnjih predodžaba i trunaka koncentracije, kada je točno u četiri ušao lovočubar i odmah im prišao, predstavio se, ja sam José Miguel, imao je na sebi

pravo lovačko odijelo i naočale s metalnim okvirom, bio je visok, stasit muškarac s punom bradom, od koje pedeset tri, pedeset četiri godine, i kod kojega se istodobno mogla osjetiti neka vrsta duboke melankolije i vojničke odrješitosti, ukratko: bio je muževan, govorio je u kratkim rečenicama s dužim ili kraćim pauzama, pauzama koje su imale upravo onoliko važnost kao i sadržaj rečenica koje su razdvajale, vidjelo se da temeljito promišlja što će reći, to mu je odmah upalo u oči, objašnjavao je šankeru u Sparschweinu, gdje je bilo već skoro podne kad je nakon ranojutarnje gužve ušao prvi gost, u njemu su stvari išle kao i u svakoj sličnoj priprostoj gostionici u gornjem, mješovito nastanjenom dijelu Hauptstrassea, odnosno gdje su većinom živjeli Turci, ali je bilo i drugih, i gdje je alkohol imao prođu jedino tada, u zoru nakon otvaranja, dolazili bi mnogi, Nijemci, Poljaci, Rusi, Srbi, Rumunji, Vijetnamci i tko li sve ne, popili bi kavu ili pivo, ali zatim bi svi i otišli, tako da je poslije podne bar bio redovito potpuno prazan, valjda se baš to sviđa tom Stammgastu, gundao je šanker na mađarskom pred uredno posloženim čašama na šanku, taj uvijek dođe, i kada treba i kad ne, no on nije imao ništa protiv, jer bi s jedne strane popio svaki dan po dva-tri piva, s druge bi mu strane pravio društvo, to je najgore, vrag ga odnio, biti sam i čekati, jadao bi se ponekad kad bi imao kome, čamiti sam iza šanka, kad sve opereš, kad već stoti put sve posložiš i na šanku i otraga u skladištu, kad je već sve na mjestu, a moraš čekati, u takvim je trenucima ipak dobro što prijepodnevim sjedi tu taj Nijemac, i tim svojim golemim tijelom straši mlade Turke koji ponekad ovamo upadnu, koji nemaju ni škole, ni posla, ni tri čiste, ispod oka motre blagajnu, ogledavaju se unutra kao da planiraju razvaliti čitav lokal na račun toga što mu ni vlasnik ni šanker

nisu Turci, ali onda primijete toga gorostasa i pokupe se, riječju, podnosio ga je, iako nije bio iz istočne Europe ili barem neka dobra koka, a na kraju krajeva ovo je slobodan grad, ne može mu reći da ovamo ne smije doći, sjedio je, dakle, nalakćen na šank, i slušao, u tom trenutku upravo to kako je lovočuvar u Alburquerqueu isprva pričao samo općenite stvari o vukovima, i smješkajući se odbijao dati odgovor na bilo koje pitanje uz opravdanje kako će im na licu mjesta sve objasniti, njemu se smješkao, pokaza na sebe, smješkao se, isprva pomalo nesigurno, ali nakon nekog vremena čak ga i bodreći, da se ne brine, on će mu, lovočuvar José Miguel, pokazati sve što je bitno, i kao da mu je već tada pokušao dati naslutiti da samo o njemu, pokaza na sebe, samo o njemu ovisi koliko će duboko zagrepsti u veliku priču, nije mu jasno, upade Mađar, o kakvoj je to velikoj priči riječ, samo malo, odmahnu on, najprije su sjeli u džip i krenuli na mjesto gdje je, nadglasavao je José Miguel buku džipa pogledavajući ga povremeno tijekom vožnje, na mjesto gdje je umro posljednji vuk – umro?!, upita on oštro, i dade znak prevoditeljici da ovo objasni, da, odgovarao je lovočuvar svojim šturim rečenicama, idemo onamo gdje je posljednji vuk umro, ali prije toga ćemo pogledati gdje su ustrijelili posljednje vukove – kako?!, okrenuo se čitavim tijelom prema njemu, šta?!, pitao je sad i Mađar, posljednji vukovi?!, o čemu pričate, osvrnuo se prema stražnjem sjedalu džipa, odnosno prema prevoditeljici, na što je saznao da mužjak kojega su vidjeli jutros u vitrini Domíngueza Chanclóna ustvari nije bio posljednji vuk, taj se događaj zbio 1985., ako se dobro sjeća, rekao je lovočuvar, u veljači, nakon toga je, međutim, naglašavao je riječi José Miguel na svome pucketavom španjolskom, na području finke pod imenom La Gegosa

istrijebljen čitav čopor vukova, točno između 1985. i 1988., tada je naglo usporio i skrenuo u jedan zidani ulaz, i, upita Mađar, i otvorio je lancem zaključana vrata, odgovori on, na željeznoj je ploči na vratima bilo ispisano La Gegosa, širom ih je otvorio, uveo ih automobilom na posjed, zaustavio se, zaključao za sobom lokot na vratima, te su produžili dalje, ovo što slijedi je, rekao je tišim glasom, teško i zamisliti, teško je to riječima opisati, jer ono što je tada vidio iz džipa, koji ih je bacakao lijevo-desno, čvrsto su se trebali držati jer je José Miguel vozio izuzetno brzo, jer taj krajobraz koji se pred njima otvorio, ta dehesa, to travnato tlo, a dokle pogled seže po njemu razasute crnike, ugušilo je u njima riječi, bilo je očito da je lovočuvar upravo to i htio, da zanijeme, i uvide u kakav su kraj došli, to je vjerojatno bio prvi test koji je postavio pred goste, da shvate gdje se nalaze, a oni su, reče prema šanku, taj test po svoj prilici prošli, José Miguel je nastavio, govorio je o tome kraju, o životinjama koje ga nastanjuju od supova do jelena, džip ih je i dalje snažno zanosio, José Miguel je jako brzo vozio po neravnom terenu, nije bilo nikakva puta, a on je kroz grmlje i šipražje samo vozio prema nečemu, prevoditeljica je poduzela sve kako glavom ne bi tresnula o strop automobila, ali bi tu i tamo ipak udarila, sirota je ovaj put zbog buke stvarno morala urlati kako bi prenijela ono što priča José Miguel, a José Miguel je upravo pričao kako su ga isprva zanimali supovi, bio je još mlad, kad su u jednom poduzeću za gospodarenje divljači sve što je imalo veze sa supovima povjeravali upravo njemu, jer svi su znali da on sa supovima ima posebnu vezu, razumio je što mu govore, što žele, što osjećaju, kao što su i oni razumjeli njega, supovi su mu bili bliži od bilo koga na ovome svijetu, gajio je prema njima poštovanje i ljubav, uzvišene su to životinje, kakve, upita

on nazad prevoditeljicu, koja je iz svega glasa ponovila, dok je usput rukom štitila glavu u drndavu jurećem džipu, to su uz-vi-še-ne ži-vo-ti-nje, poslije je, pogleda ga na trenutak José Miguel kroz metalne naočale, u njegov život ušla žena, koja ga je natjerala da odabere, ili supovi ili ona, i on je odabrao nju i odrekao se supova, što je ubrzo jako požalio, ali više nije bilo povratka, tako je dospio na ovaj teren, koji su u početku, pokaza kroz vrata džipa, nadzirala dvanaestorica, u proteklih su nekoliko godina ostala samo njih dvojica, on i stariji kolega, njegov nadređeni, stotinu tisuća hektara zaštićene površine, reče José Miguel, u početku je davao imena životinjama koje su na njemu živjele, jednu je lisicu nazvao Ramiro, drugu Asunción, srndač je dobio ime Jesús a srna Inmaculada, i tako redom, ali moćnici iz Madrida koji uvijek uspiju nabaviti dozvolu za odstrijel, i koje je on dužan prevoziti, ti su ljudi dakle, ponovio je José Miguel, najprije ubili Ramira, zatim Asunción, pa Inmaculadu, a na kraju i Jesusa, što je on jako teško podnio, tada im je prestao davati imena, odustao je od toga jer su mu neprestani gubici nanosili bol, ponovo ga je pogledao, rekao je Mađaru, a metalne su mu se naočale sjajile, tako da mu nije mogao pošteno vidjeti oči, a morao se svojski i pridržavati da ne bi pao u džipu, slijedila su nova vrata, ali tada je već i on pomogao oko otvaranja jer mu je sinulo da time dobivaju na vremenu, znate, govorio mu je José Miguel, zahvaljujući na pomoći prilikom svakog otključavanja i zaključavanja lanca, moramo se požuriti ako mislimo pogledati sve, jer sad je već blizu pola pet tako da nam je ostalo otprilike još sat i po vremena, ili nešto manje, sjeli su natrag u vozilo i nastavili jezditi po kraju bez puta, pravi raj, pripomenuo je on, ali taj José Miguel nije na to rekao ništa, samo je kimnuo, da

razumije na što ovaj misli, i tako su se neko vrijeme vozili u tišini, zatim je džip naglo zakočio, José Miguel je izišao, izišli su i ostali, lovočuvar je tada pokazao jedno drvo, jedan od mnoštva hrastova, zatim je pokazao u smjeru gdje je teren blago padao, gdje kao da se nazirala neka staza, neki utabani puteljak, te je svojim pucketavim rečenicama ispričao kako je to bilo drvo na čijem je vrhu sjedio čovjek koji je između 1985. i 1988. ubio sedam od devet vukova, potrajalo je dobre tri godine dok ih je potamnio, jednoga za drugim, nažalost, vukovi su iz nekoga razloga morali upravo ovuda, pokazivao je lovočuvar na stazu, upravo su ovuda morali prolaziti, i uspio ih je poubijati jednoga za drugim, poubijati, upita on prevoditeljicu, koja je već znala što joj je činiti u tim trenucima, provjeriti je li José Miguel upotrijebio upravo tu riječ na španjolskome, da, ovdje ih je taj čovjek po-u-bi-ja-o, ponovila je nakon toga prevoditeljica na engleskome, naravno, nastavio je José Miguel, taj se čovjek jako bojao, tih je godina živio u stalnom strahu, što znači da ga nije bilo strah samo na ovome stablu, dakle, kad bi noću došao ovamo, penjao se na njegove grane i motrio stazu kad će proći, nego se bojao i onda kad bi se ujutro vraćao kući, a bojao se i kod kuće, bojao se u krčmi, bojao se među prijateljima, ali na zapovijed gospode morao je to učiniti, bio je službeni odstrelitelj vukova, takozvani lobero, izabrao ga je vlasnik vlastelinstva jer je htio najboljeg, govorio je José Miguel, i zaista je i bio najbolji, samo što se bojao, i kako je kasnije ispričao, nije se bojao kad su mu se vukovi približili, nego se bojao onih sati dok još nisu bili ondje, bojao se staze, bojao se prazne staze kojom će vukovi stići, i naravno, čopor je bivao sve oprezniji, sa svakom smrću sve oprezniji, ali zbog nečega su i dalje povremeno koristili tu stazu, a čovjek je bio strpljiv i ustrajan, i gotovo je

svake noći tijekom te tri godine sjedio u krošnji toga stabla, i odstrijelio je svih sedam, posljednja dva nije uspio, jer kad je sa stabla ubio posljednjega, sedmoga, dva su preostala člana čopora prestala koristiti tu stazu, čovjek je još dugo navečer dolazio, dolazio je još jako dugo i penjao se u krošnju, ali je nakon nekog vremena odustao jer su se vlasnik ove i vlasnici susjednih finki naljutili na njega, jer je kao lobero nesposoban srediti još ta posljednja dva, što im nije bilo važno samo zbog straha koji je čopor izazivao u okolici već stoga što su ta dva vuka povremeno znala napasti pokoju staru ili bolesnu kozu ili govedo, odnosno uzrokovali su štetu, tako su vlasnici počeli prigovarati lovcu na vukove, koji je, međutim, bio nemoćan, dva preostala vuka su se pokazala toliko pametnima da ih nikad više nije vidio ni on niti ostali ljudi, tek ponekad njihove tragove, opasnost ih je učinila izvanredno opreznima, opasnost koje su bili svjesni, jer od čopora je ostalo samo njih dvoje, točno su znali s čime mogu računati ako ih čovjek ugleda, zbog toga su neprestano mijenjali smjerove kretanja, ako bi se radi hrane trebali spustiti među stada niz udaljenije a time i za njih sigurnije padine San Pedra, učinili bi to, postali su oprezniji, pametniji, lukaviji i hrabriji, ali nisu otišli, i to nitko nije mogao shvatiti, svatko tko je tada bio upućen u priču o vukovima, računao je s tim da će dvije tako inteligentne životinje na kraju pobjeći odavde, ali oni su ostajali, jer znate, govorio mu je lovočuvar ponovo ih odvezavši nekamo džipom, tako je to s vukovima, ako je neko područje njihovo, onda ono ostaje njihovo zauvijek, ako su oni gospodari jednoga područja, a tu se može raditi i o pedeset hektara, oni odande i ne mogu otići, to je zakon, oni, vukovi, na taj način razmišljaju, odnosno u tom duhu žive, zbog toga se odavde nisu maknula ni ta posljednja

dva, zbog toga nisu otišli, jer nisu mogli otići, čak ni uza stalnu svijest o opasnosti, ostaviti ono što je njihovo, čije granice su neprekidno obilježavali, ne, to je za njih bilo ravno nemogućem, štoviše, on je, pokaza na sebe José Miguel, uvjeren u to da u njihovim zakonima snažnu ulogu igra i ponos, možemo to dakle shvatiti i tako da iz ponosa nisu otišli odavde, jer vuk je jako ponosna životinja, ponosna, lovočuvar je naprosto ispljunuo tu riječ i dobar dio puta samo skamenjeno buljio preda se ne izgovorivši ni riječi, u čemu ga ostali nisu htjeli ometati, čudo, reče Mađaru, kojemu su se oči već polako sklapale dok se sve većom težinom oslanjao na šank slušajući u praznome baru monotoni glas Stammgasta, nešto kao da se dogodilo u njemu, u José Miguelu, a na prevoditeljici se vidjelo da je u potpunosti bila pod dojmom njegovih riječi koje su, naravno, u engleskom prijevodu izgubile moć, dogodilo se u njemu nešto što njima, strancima nije htio pokazati, tako da dalje nije ni nastavio, samo je šutio, glave nepomično usmjerene prema naprijed, čvrsto stišćući upravljač, dok je džip na neravnu terenu poskakivao, bacakao ih amo-tamo, a oni se čvrsto držali i čekali da José Miguel nastavi, ali tek se nakon podulje stanke oglasio, i tada samo da odgovori na pitanje, koje nije postavio on nego prevoditeljica, samoinicijativno na španjolskom, i koje mu nije prevela, tako da on uopće nije razumio o čemu govore, opazio je tek da prevoditeljica empatično kima, ali i dalje ne prevodi, a José Miguel govori sve brže, priča o vukovima, objasnila je naposljetku, kad joj je već počeo upućivati nestrpljive poglede, priča o vukovima općenito, o tome kako imaju čudesan karakter, a on se tada iznenađeno osvrnuo prema njoj jer je prevoditeljčin glas u tom trenu poprimio sasvim drugačiji ton, kao da je počeo lagano podrhtavati, htio ju je

pitati što se zapravo dogodilo, što joj je lovočuvar rekao da se toliko ganula, ali to ipak nije učinio, samo je gledao čas unatrag, čas u Joséa Miguela, u njih se, nastavila je prevoditeljica urlajući drhtavim glasom, nikad nije razočarao, i nikad ni neće, uto José Miguel podiže ruku s upravljača, kao upozorenje na ono važno što slijedi, nakratko je zaustavio i džip usred vododerine te rekao: el amor de los animales es el único amor que el hombre puede cultivar sin cosechar desengaño, odnosno, prevodila je prevoditeljica na engleski: „životinjska je ljubav jedina ljubav u koju se čovjek nikad ne razočara“, a glas joj je i dalje podrhtavao, a šta bi to trebalo značiti, upita Mađar za šankom podigavši pospanu glavu s ruku, upravo tako, odgovori on, to se tek kasnije ispostavilo, tada ni on nije shvaćao na što se to odnosi jer zbog manjka prijevoda nije bilo, onako općenito, najjasnije o čemu je zapravo riječ, bio je, mora priznati, pomalo ljut na prevoditeljicu, jer je ispalo da se u džipu poveo razgovor između prevoditeljice i lovočuvara iz kojega je on, očito, bio isključen, a tako je i bilo, ali nasreću, reče, ne zadugo, jer su ubrzo stigli na vrh malenog brijega na kojemu je stajala zapuštena kuća, José Miguel je zaustavio džip, izašli su svi troje te je on, José Miguel, rekao da bi volio sažeti sve dosad izrečeno, kako bi bilo u potpunosti jasno kako dakle u Cantillana la Vieji 1985. nije ubijen posljednji vuk jer je priča o posljednjemu vuku započela ovdje, u Cantillana la Gegosi, s velikim lovom na vukove, kada su čitav čopor, točnije devet vukova, pokušali istrijebiti uz pomoć lobera, ali je on dospio tek do brojke sedam, dok su posljednja dva, jedna mlada ženka i maleno štene mužjaka, uspjela preživjeti, što ljudima iz okolice nikako nije bilo jasno, kako je uz lobera to bilo moguće, koji da izbjegne sramotu ne samo što je svake noći

sjedio na stablu već je čitao i tragove, pazio, njuškao, prošao čitavo područje, ali ih nije našao, i tada je zajedno s pastirima, koji su strahovali za svoja stada, postavio zamke gdje god je mogao, to je već bilo nakon 1988., početkom 1989., zamke su bile krajnje nemilosrdne, pričao je lovočuvar pred napuštenim zdanjem, ovdje su ih, pokaza na zdanje, ovdje su izrađivali te zamke, radilo se o naoko običnoj žici, koja je funkcionirala po nemilosrdno jednostavnom principu, na kraju je naime bila svezana u omču, drugi bi kraj žičane zamke veoma snažno zavezali za dno ograde koja je odjeljivala pojedine dijelove finke, nakon što su opazili na koji se način vukovi kreću, kretali su se tako što bi, objašnjavao je José Miguel, na pojedinim labavijim mjestima napravili prokop ispod ograde te se kroz njega provukli, eto, tu, oko tih su rupa mještani pod loberovim vodstvom privezali zamke, koje su trebale funkcionirati tako što rupu, koju su ranije iskopali vukovi, ne bi zakopali, već bi je ostavili kako je i bila, a žičane bi zamke smjestili tako da vukovima, kad se pokušaju provući ispod ograde, glava zapne u omči, koja bi im se uslijed njihova gibanja sve jače stezala oko vrata i jednostavno ih ugušila, samo što se, svjetlucale su naočale s metalnim okvirom Joséa Miguela, ipak nije tako dogodilo, odnosno, govorio je, nije se dogodilo ništa, vukovima nije bilo ništa, i dugo nikome nije bilo jasno zašto, točnije na koji način izbjegavaju zamke, jer izbjegli bi ih, nikad se ne bi provukli na onome mjestu koje su sami ranije iskopali, odnosno, ne ondje gdje su bile zamke nego uvijek drugdje, mora još nadodati, reče lovočuvar, gotovo su se neometano kretali između finki i između područja unutar finki pregrađenih radi odjeljivanja pojedinih životinja, a inače nisu činili ni ozbiljniju štetu, zime nisu bile oštre, tek bi rijetko odvucli pokoji komad stoke, i to redovito, kao što to vukovi uvijek i

čine, jedan od onih slabih, bolesnih ili starih, njih je bilo lakše uloviti, no ljudi su uskoro posumnjali te ubrzo i shvatili što je posrijedi, to da, podigao je glas José Miguel ispred napuštene kuće, da im netko pomaže, do toga su došli, jer drugačije nisu mogli objasniti kako im uvijek uspiju izmaknuti iz ruku, stvar je prerasla u pravu hajku, ali dva bi vuka redovito umaknula, uspijevali su izmaknuti opasnostima koje su vrebale na njih, pojedinci su govorili da se kod tih životinja ne radi o normalnoj svijesti te su se počeli spominjati vragovi i različiti zlodusi, no većina je bila realnija i nastavila sumnjati i tragati za vučjim pomagačem, većina je smatrala kako su zamke neispravne, počeli su ih pregledavati i ustanovili da ih netko otpušta tako da ako je koji od vukova i pokušao prijeći na starome mjestu, u tome je i uspio jer mu se žičana zamka ne bi stegnula oko vrata već bi je životinja svojim trzanjem otrgnula s ograde, nosila dalje i dotle tresla glavu dok omča ne bi spala, to je jedino objašnjenje, govorili su ljudi sad već sve češće, netko stoji iza toga, samo što im je to bilo previše nevjerovatno, bili su uvjereni da je svaki čovjek, osim ako nije riječ o luđaku, protiv vuka, drugo nisu mogli ni zamisliti, vuk i čovjek su neprijatelji, tako je to stoljećima, ili tisućljećima, bilo kako bilo, 1989. je godina polako odmicala a dva su vuka još uvijek bila na slobodi, pastiri su tragali za onim tko kvari zamke, a loberu su od bijesa dali otkaz, a kad su jednom prilikom opazili da se onaj tko spašava vukove s vremenom počeo koristiti i drugim metodama, da se uvijek radi o nekom drugom mjestu i da je donji dio ograde redovito uzvinut taman onoliko koliko je vuku potrebno da se provuče, bili su uvjereni da protiv njih ne radi životinja ili slučajnost nego čovjek, i to po svoj prilici neki okorjeli zlotvor, stoga je pokrenuta i druga hajka, ovaj put na tog zlotvora, koja je, međutim, stala tek što

je počela, krajem 1989., kao jednom od za to područje odgovornih lovočuvara, José Miguel pokaza na sebe, jednog su mu dana javili da je na novoj autocesti u smjeru Badajozu, nedaleko od ulaza u finku po imenu Cantillana Lomas de Grimaldo, između graničnika za 30. i 31. kilometar, pregažen vuk, bio je to jedan od ta dva, i to vučica, za njega, koji je poznavao njihovo kretanje, držanje, hod, štoviše, koji ih je od samoga početka poznavao po njušci, nije bilo dvojbe, a sve se to dogodilo zato što, izusti José Miguel ali ne nastavi nego se neočekivano vrati za upravljač džipa, na to su i ostali sjeli na svoja mjesta i čekali, ali José Miguel nikako da se oglasi, samo je gledao kroz vjetrobran, zatim je upalio motor ali nije odmah krenuo, nego je dodao da se sve to dogodilo zato što je vučica bila skotna, tada je prevoditeljica na stražnjem sjedalu zajecala, rečenice su iz usta Joséa Miguela navirale jedna za drugom, samo su pljuštale te španjolske rečenice, a prevoditeljica je plakala, plakala je toliko da nije mogla ni govoriti, kamoli prevoditi, dočim njega, pokaza sad na sebe tamo u Sparschweinu, nije preplavila empatija već bijes, jer mu nije bilo jasno zašto se priča, po njemu baš kod klimaksa, morala prekinuti, osjećao je da je u tom džipu krajnje suvišan, štoviše, govorio je sad Mađaru za šankom, da je cijelo to vrijeme suvišan, njemu nije prepuklo srce kao što prevoditeljici očito jest, prema toj je ženi osjećao krajnje oštru ljutnju, no tada još nije znao zašto, nije znao da je sposoban uplakanog čovjeka promatrati bez suosjećanja, i to ne samo bez suosjećanja, govorio je sada, već upravo pakosno, samo je mirno čekao, toliko je ipak bio discipliniran, ni lovočuvnik nije bio u boljem stanju, jasno se vidjelo, što nije ni tajio, koliko ga se vlastita priča dojmila, točnije sjećanje, prevoditeljica je napokon prestala plakati učinivši riječi Joséa Miguela ponovo

razumljivima, riječi koje su zapravo govorile o sjećanju, o sjećanju, pogledao je José Miguel sad u njega, u oči svojega gosta, gledao ga je potreseno, kao netko tko upravo sada sve to proživljava, i dan-danas mu je pred očima ta mlada ženka prosutih crijeva, zgnječena trbuha, u njemu mrtvi zametak, i dan-danas mu je pred očima, i uvijek će i biti, odmah je shvatio da su vučicu uspjeli pregaziti isključivo zato, jedino i isključivo zato što joj je trbuh bio prevelik, te zbog toga nije uspjela dovoljno brzo pretrčati cestu, da se spasi pred slučajem koji na nju vreba i pred vozačem ubilačkih namjera, kad je to shvatio, skamenio se, stajao je kraj mrtve životinje nasred ceste, auti su mu trubili i zaobilazili ga, ali on ih je čuo tek iz daljine, stajao je ondje nesposoban da se makne, i da mu kolega, stariji lovočuvar ubrzo nije prišao, ostao bi uz leš i sam pregažen, stariji ga je kolega odvukao do ruba ceste, nakon čega je sam odvukao i vučicu, jer se on još prilično dugo nije mogao ni pomaknuti, a ni kasnije nije bio svjestan što radi, činio je što mu se kaže, tako su vuka zajedničkim snagama odvukli u jarak pokraj puta te ga smjesta i zakopali, ondje su ga zakopali, još i danas zna gdje se točno nalazi to mjesto, samo što ćete, pogledao ga je ponovo i pokrenuo džip, ondje naći samo kosti, ako i to, ali pustimo, nakašljao se, stao na gas i ponovo pojurio dugo ne izustivši ni riječi, netremice promatrajući krajolik kroz vjetrobransko staklo, prevoditeljica se u međuvremenu čak triput ispričala gostu, triput, jer je znala da ju je prethodna scena u potpunosti izbacila iz takta, ni sama ne zna, ponovo je iz petnih žila pokušavala nadurlati buku, što joj je bilo, ali ta ju je priča toliko, toliko, ma pustite, odmahnu on, govorio je sad Mađaru ne primjećujući da ovaj već neko vrijeme uopće ne pazi i da mu glava svako malo klone, i kasnije sasvim tone u san, nije to

primjećivao jer je okrenut leđima zurio kroz prozor na ulicu, osjećajući isti onaj nemir kao ondje tada, na mjestu događaja, posve se prenerazivši kad je shvatio da je taj nemir u njemu jači od praznine koja je sačinjavala njegovu bit, na kojoj je ta bit počivala i počiva, rekao je najednom naglas, iznova pokazavši na sebe, nemir, koji ga je prvi put obuzeo u džipu nakon priče Joséa Miguela, ali istinski tek onda kad je u sumrak, na povratku prema Alburquerqueu, José Miguel ispričao što se dogodilo s mladim mužjakom, koji je sudeći prema tragovima pobjegao prema portugalskoj granici, no, ma koliko želio, govorio je zureći u pustoš Hauptstrassea, ma koliko želio da priča Joséa Miguela tu stane, odnosno završi time da je mladi mužjak ipak pobjegao prema portugalskoj granici, priča tu, međutim, nije stala, već su se, skrenuvši poprilično s puta, uputili u kratku izvidnicu do točke između graničnika za 30. i 31. kilometar na cesti prema Badajozu, ponovo zašavši u La Gegosu, te u potpunoj tišini posjetili mjesto kraj jezera, vrativši se konačno u Alburquerque, stigavši do ulaza u hotel, gdje su se poslije podne u četiri prvi put bili sreli, José Miguel je sročivši jednu suhoparnu činjeničnu rečenicu nažalost na kraju dodao što se zbilo s mužjakom, neko vrijeme se to nije znalo, svi su mislili da je pobjegao u Portugal, ali onda se 1993. jednoga dana ispostavilo da nikamo nije otišao, Portugal mu nije bio suđen, jedan ga je pastir u tajnosti, stanoviti Alejandro, jedne zore nazvao da dođe smjesta jer je ustrijelio vuka kraj jezera na finki, tada mu više nije bilo teško zaključiti da je to nekadašnji mladi mužjak, koji prema svemu sudeći nikad nije napustio svoje područje, nego je ostao u Cantillani La Gegosi, gdje, premda mu je to godinama uspijevalo, naposljetku ipak nije mogao izmaknuti sudbini, tako da je to, reče lovočuvár, vuk

kojega tražite, izrekao je to u svojem tužnom finalu José Miguel, oprostivši se potom ispred ulaza od prevoditeljice i vozača koji se pojavio u trenutku kad su stigli, njega je pak zamolio da ga otprati do džipa jer mu još nešto želi reći, izravno, u četiri oka, pokušat će na engleskom, pokušao se na to nasmiješiti, tako su dakle otišli do džipa, José Miguel se nakašljao, pogledao ga ravno u oči i na lošem engleskom rekao da mu želi nešto priznati, na što je on, okrenuo se sad natrag prema šanku, ej!, viknuo je na Mađara, koji je brzo podigao glavu žmirkajući ošamućeno, probudi se, čovječe!, upravo govorim što mi je lovočuvar na kraju kod auta htio reći, i što ti je rekao, zarezha Mađar trljajući oči, pa upravo ono što sam i sam shvatio iz priče, tako da sam mu rekao da mi ništa više ne kaže, samo smo se zagrlili na rastanku, i tako je on postao uzrok onome nemiru kojega se nisam uspio osloboditi do dana današnjega, dakle nemir, zijevnuo je na to Mađar otkrivši zube i škripnuo leđima rastežući se na stolici, mumljajući dalje na mađarskom, reci, posljednji vuče, reci, slušam – da, reče na to on, i okrenu se natrag prema prozoru, ne nastavljaajući dalje, konačno ušutjevši, kako da objasni da iako se vratio onamo odakle je u Ekstremaduru nakratko otišao, gdje je ostao život lišen mišljenja, u mrtvačku pustoš Sparschweina, kako da objasni u tom Sparschweinu, u tom šupljem, hladnom, praznom prostoru, da iako onih toliko i toliko eura nikad nije dobio, da je Ekstremaduru zaključao u svoje šuplje, hladno, prazno srce, te otada, izmijenivši kraj upravo ondje, na kraju, iz dana u dan u svojoj glavi iznova ispisuje priču Josúa Miguela.

Bilo kakva sličnost cjeline teksta ili nekog njegova dijela, glavnoga ili drugih likova sa stvarnošću, stvarnim događajima ili osobama je slučajna te ni na koji način nije namjera autora.

Tekst ne bi mogao nastati bez potpore Fundación Ortega Muñoz.

Posebna zahvala señoru Clementeu Lapuerti i señori Carmen Gómez, Mercedes, Antoniji i Granadi, Antoniju i Antoniju, Jaimeu, Félixu i Ani.

AUTOR László Krasznahorkai
NASLOV Posljednji vuk
IZDAVAČ Multimedijalni institut
Preradovićevea 18
HR-10000 Zagreb
TELEFON + 385 /0/ 1 48 56 400
TELEFAX + 385 /0/ 1 48 55 729
E-MAIL mi2@mi2.hr
URL <http://www.mi2.hr>

BIBLIOTEKA VIZUALNI KOLEGIJ
UREDNIK Petar Milat

PRIJEVOD Viktorija Šantić
LEKTURA Dinko Telečan

OBLIKOVANJE Damir Gamulin Gamba
PISMA RM Regular, HypeForType
PAPIR Munken
TISAK Tiskara Zelina
NAKLADA 300

Zagreb, prosinac 2012.

Program Vizualnog kolegija potpomažu Hrvatski
audiovizualni centar (HAVC) i Ured za obrazovanje, kulturu i
sport Grada Zagreba